

נחש של נייר

כיצד נראה בקיא בכיתבי שלום-עליכם * כיתבי

מישפחה עיבריים * בת-שבע בתבנית נוף לאומיותה *

יותם ראובני נגד יורם ברונובסקי * יוספוס / סובול

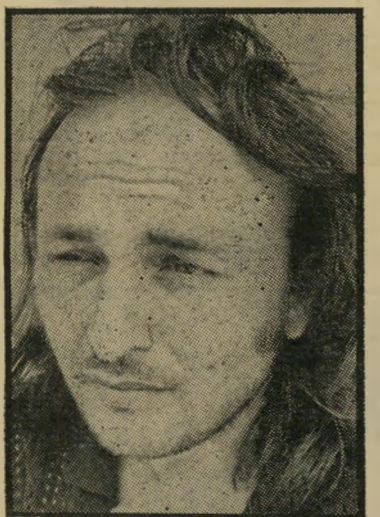
איננו שייך לך. אבל אם אתה מוצא, סיפור לגמרי אחר. סימן שהיה קצת הפקר, זקוק לספיל. זהו ניסיונו של המסיל להגן על עצמו וכן ליצור לעצמו תפקיד קבוע, וכן לא לאבד את מה שמצא ואיננו שייך לו. אין מעט להגיד הלוואי והיה שלי ולברוח. לא אמת להגיד זה שלי, אבל אולי גם שלי. ניקיתי אבק מספר ישר, הלוואי שאני הייתי כותב אותו. לא רציתי לכתוב ספר, מצאתי ואני מאושר, וכן רובץ וכן שוקע. המסיל משבח את בעלי-הבית והם אובדי עצות על המיקרה המ-יוחד, ואומרים בקול רפה לך חפש לך בית אחר, אינני מרגישים בנוח תחת מכט עניך, אתך ביחד הכל פרוץ מלא קהל קוראים. כאשר המסיל הולך להיעלם מהת-שים בעלי-הבית. הלוואי שהיה שלי, "כית-בי מושחה עיבריים". אל תנצלו את טוב-ליכם הנחלש של שני המחברים. איש לא ייבנה מהשמצות וממעשים רעים. אצ-לנו זה לא יקרה, אצלנו לא. זאת היא המסקנה שלי."

המלכה"ד שאל את גרבוז:

מדוע גנת ספר של מישהו

אחר וכתבת עליו ספר שלך?

את כיתבי מישפחה עיבריים מצאתי בחנות. הספר תפס אותי חזק. הוא לא שלי — לא אני כתבתי אותו. יש בדברים רבים שהם לא שלי, ואני נזקק בהם למצב של "להתערב". לכן, ההגדרה שלי לצייר היא: כמו ההבדל בין קלפטומן לבין גנב.

יאיר גרבוז שואל ומחזיר

ואו מוכרח לגנוב דברים שיש בהם יסוד של הפקר. המוסר הוא לגמרי הוטנטוט. אבל גנב פורץ לסופרמרקט וגונב קופה, קלפטומן גונב ריפז. אבל עניין הלוקחה יוצר תמיד בעיות מצפוניות. המצפון פעיל כל הזמן — לקחתי דבר לא שלי, ואני רוצה לשייך אותו לעצמי. אני משייך לעצמי גירויים שכבר נחתמו ושייכים למישהו אחר. זוהי הרגשה קשה. פעם זה נושא פוליטי, פעם של חלוצים, פליטים, ופעם נושא של עגות סיפוריות. אני נטפל לנושא השירה — וכותב משהו שנראה לכאורה כמו שירה מבלי שיש לי איוושה שאיפה להיות משורר. יש לי תמיד טיפול של אמנות על אמנות. לפעמים יש אצלי התקרבות על כמה

הנחש של נייר

ההרפתה הגדולה של הז'ורנליסטית הר-תרבותית, הדה בושס. כתבה בביקורתה על תוכנית-הטלוויזיה שלוש יוצא אחד מישפט תמוה, וזה לשונו: "בין השלושה בלט מר משה אנג'ל בויכרון מפתיע ומהיר, ואני מודה שלמראהו לא הייתי מסוגלת לנחש שדווקא הוא בקיא ביצירות שלום עליכם..."

הדה בושס שזום עליכם ספרדיה ואשכנזי

כס, מעורר כמה ניחושים חמורים למדי שאין ספק במקורם: האם בן לאם ספרדיה ואב אשכנזי רשאי לעיין בכיתבי שלום עליכם? האם נכד לאב ספרדי רשאי לצפות במחזמר כנר על הגג? האם שלום עליכם נראה כפי שצריך להיראות שלום עליכם? האם לא הגיע הזמן שמישרד-המשפטים יגיש הצעת-חוק המונעת אנשים שמראם אינו מעיד על בקיאות בכיתבי שלום עליכם, לקרוא את כיתבי שלום עליכם? בעל הניחוש הנכון יזכה בעותק נדיר של-כיתבי שלום עליכם פתרגום ללאדינו.

מונולוג

עם יאיר גרבוז

אומר המלכה"ד: אם במוזיאון-ישראל מצגים קוביות "לג' — ניתן למצוא את האמנות בנלריות קטנות. ב-גלריה "שרה גילת", ירושלים, מצג האמן יאיר גרבוז (33) ספר בתוך ספר הקרוי "כיתבי מישפחה עיבריים" מאת ד"ר ויל-הלב הרצבג עם ציורפים קלים ואוהבים, משורכטים, משוררים וממויינים על-ידי יאיר גרבוז. שעפזנו של אתיות משנת תר"ץ עם הדפסת-רכב משנת 1977. כן מצויים בתערוכה ציורי-ענק עם אותיות ותצלומים, וכן סרט ישראלי אישי בשם "האחים מאסטר", שאורכו שעה וחצי, שלא נשלח לפסטיבל הסרטים בקאן למ-רות שהוא מתמודד עם החלום הישראלי יותר מכל פיסת-צלוליד אחרת ששתלו בנגב.

יאיר גרבוז חי וקיים בישראל. הוא מסתתר בניבכתיים, ויש לו פרצופים רבים: מסביר גרבוז:

בפתח התערוכה ניצב שלט, ועליו נאמר: "ובכן, הפעם כפעם הראשונה אני מס-ביר, רע מאד אם אתה מחפש משהו ש-

לו זאת, והוא הניח להם לשכנעו... הוא הזכיר שהאידיאל נעלה בעיניו על ה-ידידות..."

מסתבר, עם התפתחות הסיפור, שיעקוב הוא צייר המרכזי. הוא אינו נוקם בבחו של מענהו אל נטל אותה תחת אפוט-רופסותו. יחד עם זאת הוא נושא בכיסו גלולת-רעל כחולה, שאותה מסר לו 15 שנים קודם-לכן ידידו רופא-הנשים. סיבת בואו לעיר המרפא היא החורת הגלולה. החצוצרן מנסה להביא את הא-חות הצעירה לגרידה אצל רופא-הנשים, אשת החצוצרן מגיעה ופוגשת באחות ה-צעירה מבלי לדעת שזו עובדה על-ידי בעלה.

בפעולה חסרת-מניע תוחב יעקוב את הגלולה לנרתיק גלולתיה של האחות, ואחרי שהיא שוכבת עם האמריקאי הע-שיר, ויעקוב עם בת-חסותו, היא נוטלת את הגלולה הכחולה — ומתה.

מחול אחרון ופרידה הוא סיפור-אהבה עצוב, שגיבורו עצובים אך למרות עצב-ו גם אינם מתייחסים ברצינות למאומה. הם חיים בלא תיקוה, מעבר לתיקוה ול-יאוש, במעין ערפלי-אפור שבו מצליח מילן קונדרה לבקר את מות מתח החיים הריגשי מעבר למסך הברזל, תוך בחינה צינית של שאלת הצורך בציאצוא. במהלך הסיפור שבה וחוזרת תמונת-זוועה של מצוד אחר כלבים, הנערך על-ידי אנשי אותו מישמר אורח. הסיפור הוא בחינת שיר-הלל לעקרונות לסוגיה השונים, ומתמזה ביעקוב, האומר לעצמו: "אך גם הוא שהצליח, זה ארבעים-וחמש שנים, לשמור את המושב שלצידו מני, ועתה יכול הוא לצאת את הארץ ללא כאב, ללא מיטען, ללא נטל..." ובלא הגלולה הכחולה שנמסה וקטלה את האחות הצעירה, ואת העובר שבביטנה.

ספרים מומלצים

כנות ושיוויון

אברהם רביא וחזי ברזש חברו בספרם אני רוצה ללמוד ערבית שראה אור בהוצאת עט'עובד, ומילאו חלל שי היה קיים בתרבות החיים הישראליים. ספר זה מבוסס על הנחלת השלבים הראשונים בלימוד השפה הערבית, וזאת מבלי להש-תמש בלשון יומרנית, תוך הסתפקות בה-גשת שיטה חדשה וקלה ללומדים, עם תוצאות מהירות: הפרוססור ארל פרנץ קנשטיין, שניצב במשך שנים רבות בראש בית-הספר לחינוך של האוניברסיטה העיברית בירושלים, ליקט מאמרים שי-פירסם במשך 25 חשנים האחרונות בנושאי פסיכולוגיה וחינוך בכיתבי-ע שונים, ו-פירסמם תחת הכותרת כנות ושיוויון — הירודים של פסיכולוג ומחנך. במאמריו מתמודד פרנקשטיין עם נושאים כמו ה-תקשורת השלילית והתקשורת החיובית; ילדות ועוני; האמיתיות והמוייף ועוד. הספר ראה אור בהוצאת ספריית פועלים. מי שיש לו עניין באי-האמינות ובמחסור ב-ערכים המקצועיים של העיתונות היומית בארץ בנושאים משניים במחלוקת, ימצא את "ההליך הרמתם של נושאים אלה בספר לא בכותרת מאת העיתונאית יר-אלה הר-שפי, המביאה פירוט של תה-ליך זה, כפי שחוותה אותו מבשרה במהלך עבודתה במערכת ידיעות אחרונות. הספר הוא בבחינת אנימאשים חסרת-תקדים כלפי היומנים המופיעים בארץ. הספר ראה אור בהוצאת יעד.

תרגום

הגלולה הכחולה

המסורת התרבותית של מרכז-אירופה שהביאה לעולם סופרים כמו: יארוסלב האשק (החייל האמין שווייק), רוברט מויל (האדם נטול האימויות), קארל קראוס (ימיה האחרונים של האנושות), פרנץ קאפקא (החשפט) קארל צ'אפק (ר.א.ו.), המסורת התרבותית הזאת טרם מתה.

מילן קונדרה (49), סופר צ'כי גולה, המפרסם בעולם בסיפורו הבדיחה (עם עובד, 1972), בו הוא מספר על ניקמת צעיר ש-שלח לאהובתו, שהקדישה עצמה לקומר-ניום, בדיחה אנטי-קומוניסטית על גלוייה ואהובתו הסגירה אותו לשלטונות. סיפור ימים אחרים של קונדרה מניצחים אותו

מילן קונדרה אידיאל נעלה מידיות

עולם חדש, ניצו וגרוטסקי, שבניו מדלגים מעל לכורי ההיתוך של הטיסטורית, ברוח סטישית, שאינה משרה תחושת רווחה ל-מצוקת-אנוש מתחת לשילטי הקידמה ו-סימאיות.

סיפורו האחרון של קונדרה, מחול אחרון ופרידה, הוא מארג גובר והולך של קומדיה שבעיקמותיה עובר סיפור טראגי כצל. אבד מגיבורי הסיפור הוא הצורך פורסם מפראג, שהסתבכות בהרפתקת אהבים עם אמות בלונדית צעירה מביאה אותו לעיר-מרפא המשמשת אבן שואבת לשנים עקרות. אביה של האחות הצעירה מתנדב למעין משמר אזרחי הלוחם נגד ריבוי-הכלבים, כשהוא טוען: "אבל אי-נני יודע מדוע ירצו אנשים להחזיק כלב כסיתם. עוד מעט יחדלו הנשים ללדת וכל העריפות יהיו מלאות גורים."

בתו של צייד הכלבים מעוברת, ובחמיי-שה ימי התרחשות העלילה היא מסבכת את חיי כל האנשים שבקירבה, בניגים אמריקאי עשיר שאשתו החלימה מעקרונה בעיר, אופנוען צעיר המאוהב בה, רופא-נשים גורע המוריע את זרעו לנשים עק-רות היולדות צאצאים בצלמו. גם יעקוב — ידידו של הרופא שקלבל רשיון לצאת את צ'כיה מבקר אצל ידידו בשרי-המרצאות קודם עזיבתו, וביניהם אצל אילנה, בתו של חבר מהפכן לשעבר, שהאמין: "שאני אויב המהפכה. כל המוככים איתו אמרו

הוצאת ספרייה לעם — עם עובד, 194 עמודים.